

Rahela Repina

dijakinja

Škofijska klasična gimnazija
Antona Martina Slomška
Maribor

rahelarepina@gmail.com

Ekonomske migracije mladih in delovno aktivnega prebivalstva iz občin Pesnica in Šentilj v Avstrijo

Economic Migrations of Young People and Economically Active Population from the Municipalities of Pesnica and Šentilj to Austria

Lidija Sedar Hren

prof. geogr.

Škofijska klasična gimnazija
Antona Martina Slomška
Maribor in Zavod Antona
Martina Slomška

lidija.sedar-hren@guest.arnes.si

COBISS: 1.04

Povzetek

Mnogim prebivalcem daljne in bližnje okolice Maribora pomeni Avstrija »obljubljeno deželo«. Namen članka je prikazati ekonomske migracije mladih in delovno aktivnega prebivalstva iz občin Pesnica in Šentilj v Avstrijo ob raziskovalni nalogi, s katero smo sodelovali na 49. srečanju mladih raziskovalcev Slovenije 2015. Ugotovitve, pridobljene z anketo v 8. in 9. razredih v vseh osnovnih šolah teh dveh občin, so potrdile, da je stopnja brezposelnosti v občinah Pesnica in Šentilj nižja zaradi deleža delovno aktivnega prebivalstva, zaposlenega v Avstriji, in da so v večji meri razlogi za obisk Avstrije ekonomske narave.

Ključne besede: ekonomske migracije, stopnja brezposelnosti, zaposlitev v Avstriji, izobraževanje, mladi, delovno aktivno prebivalstvo.

Abstract

To many people in the vicinity of Maribor, either near or far, Austria is the "promised land". The purpose of the article is to present the economic migrations of young people and the economically active population from the municipalities of Pesnica and Šentilj to Austria with a research paper that was presented at the 49th Meeting of Early-Stage Researchers of Slovenia 2015. The findings obtained with a questionnaire in the 8th and 9th grades of all primary schools in these two municipalities have confirmed that the unemployment rate in the municipalities of Pesnica and Šentilj is lower because of the share of the economically active population that is employed in Austria, and that their reasons for visiting Austria are mostly of an economic nature.

Key words: economic migrations, unemployment rate, employment in Austria, education, young people, economically active population.

Gospodarska kriza v Sloveniji in Avstriji

Gospodarske razmere so se v Sloveniji hitro poslabšale. Glavni razlog za to je bila odvisnost domačega gospodarstva od izvoza. Države, v katere je Slovenija izvažala svoje izdelke, so bile zaradi recesije prisiljene zmanjšati svoja naročila. Tako so slovenska podjetja zmanjšala proizvodnjo in zaradi tega odpustila delavce.

Najbolj so bili prizadeti avtomobilska in kemična industrija ter gradbeništvo. (Zorc, 2013)

Avstrija je gospodarsko in finančno krizo prestala razmeroma dobro. Potrditev tega so tudi začasni podatki avstrijskega inštituta za ekonomske raziskave (WIFO) za avstrijski statistični urad (Statistik Austria). Podatki kažejo, da je avstrijsko gospodarstvo (stopnja rasti BDP) leta 2011 zraslo na 3,1 odstotka v primerjavi s povprečno gospodarsko rastjo v EU,

**Hrbtenica
avstrijskega
gospodarstva so
mala in srednja
podjetja, teh je kar
99,6 odstotka.**

ki je bila leta 2011 1,5-odstotna. Ob tem se je BDP na prebivalca povečal za skoraj 5 odstotkov. (Simonič, 2012)

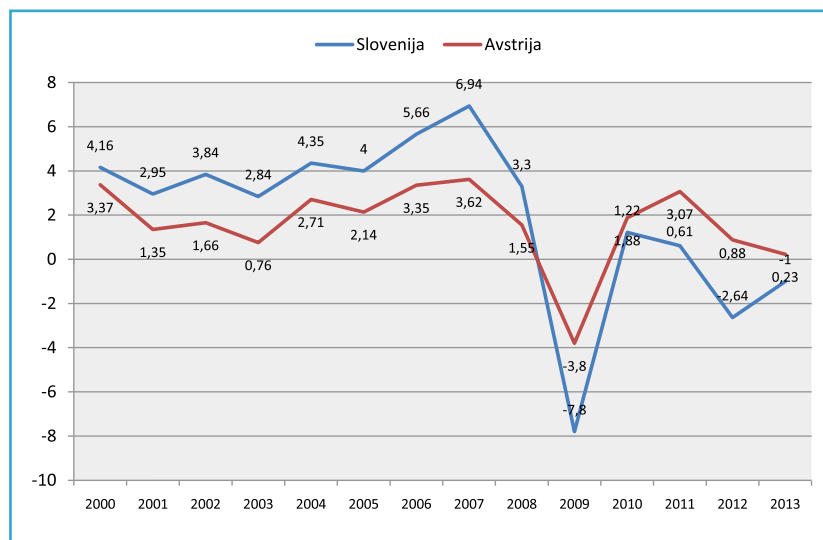
Hrbtenica avstrijskega gospodarstva so mala in srednja podjetja, teh je kar 99,6 odstotka. Skupaj proizvedejo polovico bruto družbenega proizvoda in zaposlujejo dve tretjini vseh zaposlenih. V povprečju je v teh podjetjih manj kot 10 zaposlenih. Samo približno 1400 podjetij ima več kot 250 zaposlenih. (Simonič, 2012)

Brezposelnost v Sloveniji in Avstriji

Z naraščajočo gospodarsko krizo je začela naraščati tudi brezposelnost v Sloveniji. Kot prikazujejo grafi 1, 3 in 4, je brezposelnost doživela največji porast ravno na prehodu iz leta 2008 v leto 2009, kar se sklada s časovnim zamikom prihoda gospodarske krize v Evropo iz ZDA. Vzpon brezposelnosti v Sloveniji od leta 2009 še vedno traja, vendar ni več tako drastičen. Krivulja na grafu 1 je zelo podobna krivulji grafa 3, le vrednosti so nekoliko drugačne, saj Eurostat uporablja drugačno metodologijo za določanje brezposelnosti kot Zavod Republike Slovenije za zaposlovanje.

Z najnižjo brezposelnostjo v EU se lahko pohvali Avstrija, kjer brezposelnost od leta 2006 ni več narasla nad 5 odstotkov. Avstrijski inštitut Agenda Austria je septembra 2013 objavil rezultate študije, katere podatki sicer kažejo, da je v Avstriji stopnja brezposelnosti enkrat višja od uradno priznane. Ob uporabi evropske definicije vsak drugi brezposelni v avstrijski statistiki namreč ni zajet. Ob upoštevanju teh podatkov je bilo v prvem četrtletju leta 2013 v

Avstriji brezposelnih 10,3 odstotka aktivnega prebivalstva. Takšen podatek bi Avstrijo na evropski lestvici uvrstil šele na četrto, ne pa na prvo mesto. (Kocbek, 2013)

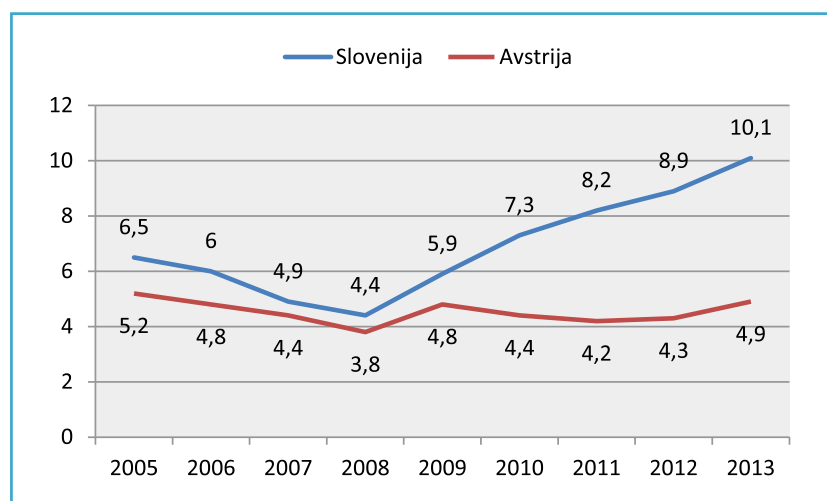

Graf 2: Stopnja rasti BDP v Sloveniji in Avstriji letno od leta 2000 do leta 2013. Vir: Svetovna banka, dostopno na https://www.google.si/publicdata/explore?ds=d5bncppjof8f9&met_y=ny_gdp_mkt_kd_zg&idim=country:SVN:SVK:HRV&hl=sl&dl=sl!ctype=l&strail=false&bcs=d&nselm=h&met_y=ny_gdp_mkt_kd_zg&scale_y=lin&ind_y=false&rdim=region&idim=country:SVN:AUT&ifdim=region&tstar (26. 1. 2015)

Brezposelnost v občinah Pesnica in Šentilj

Po podatkih naše ankete je v Avstriji redno zaposlenega skoraj 11 odstotkov delovno aktivnega prebivalstva iz družin anketirancev

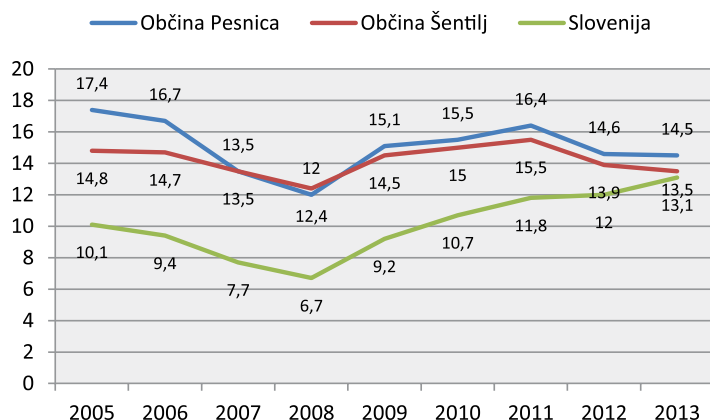
iz občin Pesnica in Šentilj. Malenkost večji je delež brezposelnih med delovno aktivnim prebivalstvom iz družin anketirancev. Ta znaša skoraj 11,6 odstotka. Ker smo ankete izvajali oktobra 2014, smo dobljene podatke primerjali s podatki Zavoda Republike Slovenije za zaposlovanje za oktober 2014. Graf 4 prikazuje, da je bila takrat v občini Pesnica stopnja brezposelnosti 13,6 odstotka, v občini

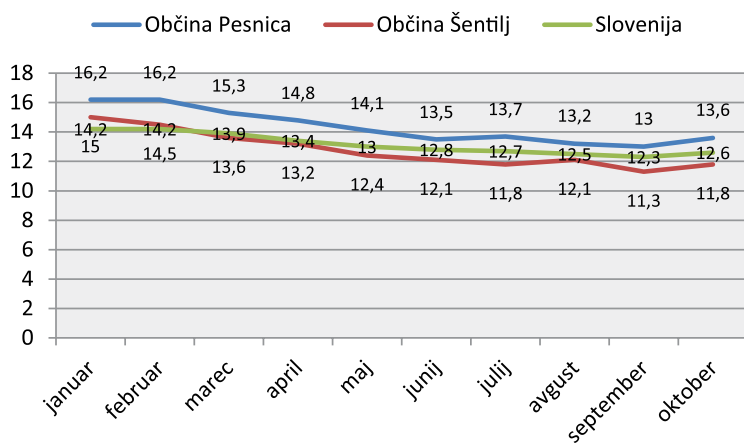
Graf 1: Stopnja brezposelnosti letno v Sloveniji in Avstriji od leta 2005 do leta 2013. Vir: Eurostat, dostopno na <http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/submitViewTableAction.do> (16. 1. 2015)

Po podatkih naše ankete je v Avstriji redno zaposlenega skoraj 11 odstotkov delovno aktivnega prebivalstva iz družin anketirancev iz občin Pesnica in Šentilj.

Šentilj pa 11,8 odstotka. Iz teh podatkov lahko izračunamo povprečno stopnjo brezposelnosti, ki znaša v tem primeru 12,7 odstotka. Takšno razliko v stopnjah brezposelnosti lahko pripisujemo razmahu dela na črno.

Graf 3: Primerjava stopnje brezposelnosti med občinama Pesnica in Šentilj ter slovenskim povprečjem od leta 2005 do 2013. Vir: Zavod Republike Slovenije za zaposlovanje, dostopno na http://www.ess.gov.si/trg_dela/trg_dela_v_stevilkah/stopnja_registrirane_brezposelnosti (25. 1. 2015)

Graf 4: Primerjava stopnje brezposelnosti za leto 2014 po mesecih med občinama Pesnica in Šentilj ter Slovenijo. Vir: Zavod Republike Slovenije za zaposlovanje, dostopno na http://www.ess.gov.si/trg_dela/trg_dela_v_stevilkah/stopnja_registrirane_brezposelnosti (25. 1. 2015)

stopnjo brezposelnosti v Sloveniji skorajda ni bilo več.

Graf 4 prikazuje, da stopnja brezposelnosti v občinah Pesnica in Šentilj še vedno pada. Stopnja brezposelnosti v občini Šentilj med februarjem in marcem 2014 pade pod slovensko povprečje in še vedno ostaja pod njim. Stopnja brezposelnosti v občini Pesnica ni nikoli padla pod slovensko povprečje.

Kot navajata M. Levanič in M. Goznik v Štajerskem tedniku, je bilo največje povečanje zaposlitev Slovencev v Avstriji po letu 2011 ob odprtju trga dela in od takrat se število zaposlenih Slovencev v Avstriji še povečuje. (Levanič & Goznik, 2014)

Sklepamo lahko, da je stopnja brezposelnosti v občinah Pesnica in Šentilj nižja zaradi deleža delovno aktivnega prebivalstva, zaposlenega v Avstriji. Najbolj je to zaznati v občini Šentilj, kjer je stopnja brezposelnosti padla tudi pod slovensko povprečje. Razliko med občinama lahko pripišemo mejni legi občine Šentilj z Avstrijo, ki je občina Pesnica nima. Prav tako ob tem ne pozabimo omeniti, da se stopnja brezposelnosti v Sloveniji viša, medtem ko se v občinah Pesnica in Šentilj niža.

Migracije v tujino

Gospodarska in finančna kriza sta v zadnjih nekaj letih glavna razloga za izseljevanje Slovencev v tujino.

Po raziskavah je v letih 2000 in 2001 iz Slovenije v Italijo delovno dnevno migriralo skoraj 8.000, v Avstrijo pa okoli 6.000 slovenskih državljanov. Skupaj torej približno 14.000 oseb. Najbolj obiskani mejni prehodi so po takratni raziskavi bili Šentilj, Gornja Radgona, predor Karavanke, Miren, Fernetiči, Kozina, Škofije, Sečovlje, Obrežje, Ormož in Petišovci. Raziskava je tudi pokazala, da so takrat delovni dnevni migranti opravljali dela v kmetijstvu, gospodinjstvih ter tudi v industriji. (Zupančič, 2003)

Interes Slovencev za odseljevanje v leto 2012 je kazal na podobno dogajanje kot pred tem v Italiji in Grčiji. (Švab, 2012) Raziskava Global Talent Barometer je pokazala, da o odhodu v tujino razmišlja kar 52 odstotkov Slovencev. (Švab, 2012) Posebno med mladimi je veliko zanimanja za delo in odseljevanje v Avstrijo, Nemčijo, Veliko Britanijo, skandinavske države in Avstralijo. (Sobotainfo.com, 2013)

Sklepamo lahko, da je stopnja brezposelnosti v občinah Pesnica in Šentilj nižja zaradi deleža delovno aktivnega prebivalstva, zaposlenega v Avstriji.

Na grafu 3 je prikazana primerjava stopenj brezposelnosti med občinama Pesnica in Šentilj ter Slovenijo od leta 2005 do 2013. Stopnja brezposelnosti je bila v občinah Pesnica in Šentilj nad slovenskim povprečjem. Vendar se razlika po letu 2011 zmanjšuje. Leta 2013 razlike med stopnjo brezposelnosti v občini Šentilj in med

Delovne migracije v Avstrijo

Z naraščajočo gospodarsko in finančno krizo narašča tudi število zaposlenih Slovencev v Avstriji. Glavna razloga za zaposlovanje v Avstriji sta višji zaslužek tam in pomanjkanje delovnih mest v Sloveniji. Po podatkih ob koncu avgusta leta 2014 je bilo v Avstriji zaposlenih več kot 14.000 Slovencev. Od tega je bilo dnevnih migrantov okoli 7.000. Največ Slovencev je bilo zaposlenih v obmejnih regijah Štajerska, Koroška in Gradiščanska, in to kar 11.000 oseb. (F., 2014)

Do leta 2011 je bilo v Avstriji zaposleni približno 10.500 Slovencev. Z odprtjem trga dela se je to število v letu 2011 zvišalo za 3.500. Ob koncu leta 2012 so zaznali padec števila v Avstriji zaposlenih Slovencev, in sicer na približno 12.000, ki se je leta 2013 spet zvišalo za 1.000. (Levanič & Goznik, 2014)

Avstrijski delodajalci zahtevajo od Slovencev predvsem dobro znanje nemškega jezika (tudi pri poklicih z nižjo izobrazbo), saj je velikokrat treba za pridobitev zaposlitve v Avstriji opraviti psihološki test v nemškem jeziku. (Červek, 2013) Zaradi tega na mariborskem Zavodu za zaposlovanje zaznavajo velik porast interesa po vključevanju na tečaje nemškega jezika. Znanje nemščine pogosteje že zahtevajo tudi slovenski delodajalci, ki iščejo nove poslovne možnosti v Avstriji. (STA, 2014)

Brezposelnost v Avstriji se je v zadnjih letih povečala (graf 1), kar se kaže tudi v številu Slovencev, prijavljenih na seznamu brezposelnih v Avstriji – leta 2011 jih je bilo 483, leta 2013 pa 560. Višanje avstrijske brezposelnosti kljub temu ne povzroča razlike pri povpraševanju po delavcih iz Slovenije. Prav tako je zaposlitev še vedno lažje dobiti v Avstriji kot doma v Sloveniji. (Červek, 2013)

Glavni razlog Slovencev za zaposlitev v Avstriji je večji zaslužek oziroma višja plača. Po podatkih avstrijskega zaposlitvenega portala je leta 2011 povprečna bruto mesečna plača znašala 2496 evrov. (Červek, 2013) Povprečna bruto mesečna plača je istega leta v Sloveniji znašala 1582 evrov, kar znaša 63,4 odstotka avstrijske bruto mesečne plače v letu 2011. (Statistični urad Republike Slovenije, 2013)

Med mladimi je bil v letu 2013 zaznan tudi velik porast v številu selitev na Dunaj. (Červek, 2013) Mladi vidijo v Avstriji predvsem pozitivno gospodarsko rast ter najnižjo stopnjo brezposelnosti v EU. V Avstrijo jih vabi tudi močna želja po karieri v tujini. Viktor Kollar je na srečanju Društva Združena Evropa povedal, da je za uspešno kariero v Avstriji potrebna

velika mera samoiniciativnosti, ter udeležencem priporočil študij v Avstriji, ker naj bi ta temeljil na samostojnem delu z veliko praktičnega dela med študijem, česar po njegovem mnenju v Sloveniji primanjkuje. (Društvo Združena Evropa, 2013)

Delež zaposlenih oseb v Avstriji iz občin Pesnica in Šentilj

Glavni cilj našega raziskovalnega dela je bil ugotoviti delež zaposlenih oseb v Avstriji z območja občin Pesnice in Šentilj. Zajeti viri in literatura v tej raziskovalni nalogi tega podatka ne omenjajo, vendar zgolj podajajo število zaposlenih Slovencev v Avstriji. V spletnem časopisu Finance na primer navajajo, da je bilo ob koncu avgusta 2014 v Avstriji zaposlenih več kot 14.000 Slovencev.

Z anketo smo na podlagi vzorca 223 anketirancev ugotovili, da je delež vseh zaposlenih družinskih članov anketirancev v Avstriji 14,53 odstotka, to je 69 oseb izmed 475 oseb delovno aktivnega prebivalstva iz družin anketirancev. Od tega je 52 oseb v Avstriji redno zaposlenih, kar predstavlja 10,95 odstotka vseh delovno aktivnih prebivalcev iz družin anketirancev.

Razlogi za obisk Avstrije

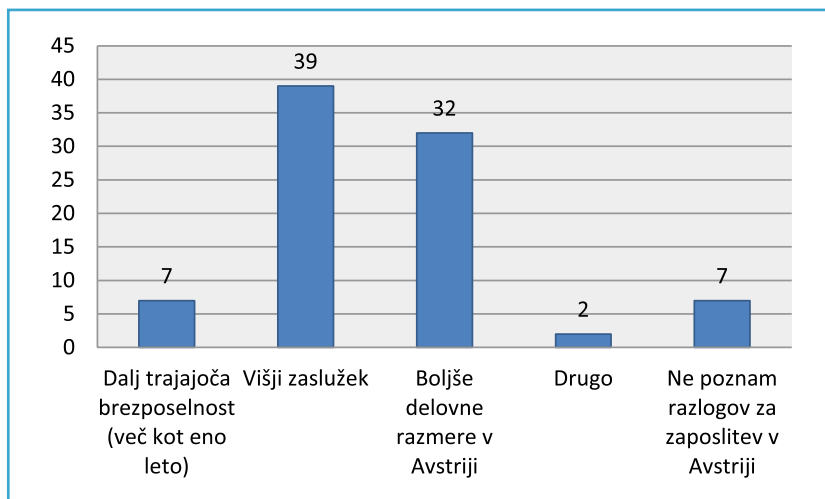
Kot prikazuje graf 5, je glavni razlog delovno aktivnega prebivalstva, zaposlenega v Avstriji, iz družin anketirancev višji zaslužek. Temu sledita boljše delovne razmere ter dalj časa trajajoča brezposelnost v Sloveniji (več kot eno leto).

Po mnenju anketirancev so glavni razlogi za zaposlitev njihovih družinskih članov v Avstriji večinoma ekonomske narave.

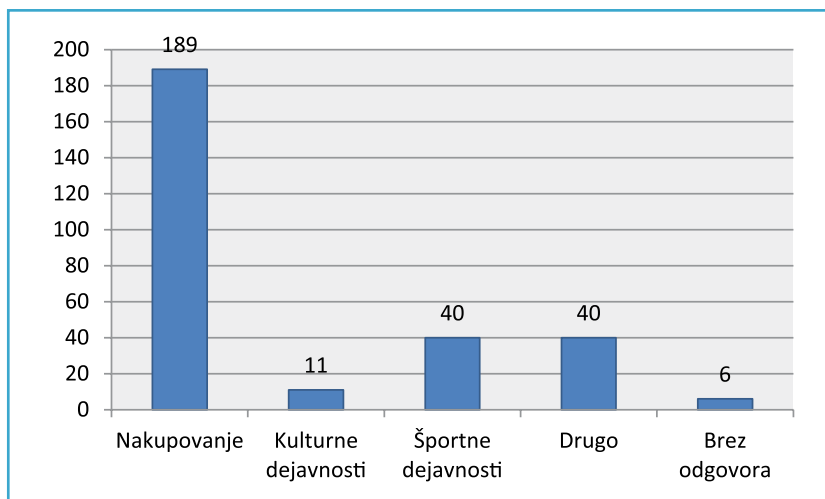
To ugotovitev potrjujejo tudi dva članka iz spletnega časopisa Delo, v katerih je zapisano, da je glavni motiv Slovencev za iskanje dela v Avstriji pomanjkanje delovnih mest v Sloveniji in višji zaslužek ter višja povprečna bruto mesečna plača v Avstriji.

Iz grafa 6, ki prikazuje razloge anketirancev za obisk Avstrije, ugotovimo, da največ anketirancev obišče Avstrijo za nakupovanje (189 anketirancev), več kot trikrat manj jih obišče Avstrijo v okviru športnih dejavnosti in le 11 v okviru kulturnih dejavnosti. Na vprašanje in odgovorilo 6 anketirancev, to se ujema s številom anketirancev, ki še nikoli niso obiskali Avstrije.

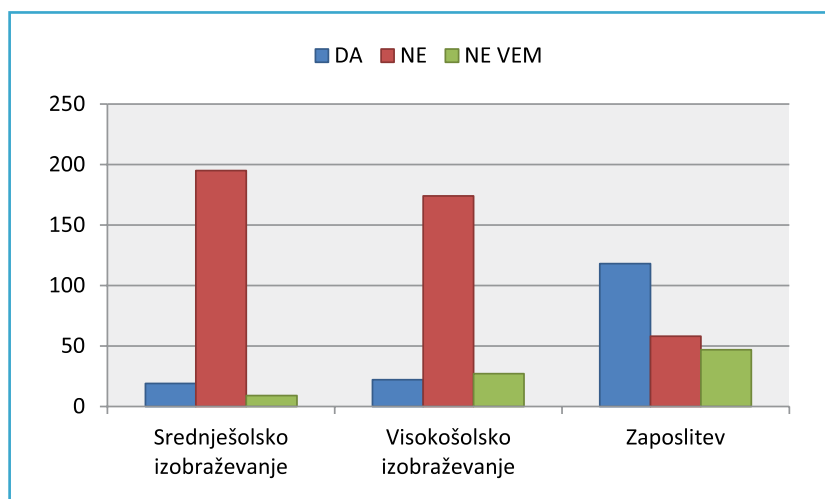
Pod možnost »Drugo« anketiranci niso zapisali ničesar.

Graf 5: Razlogi delovno aktivnega prebivalstva iz družin anketirancev za zaposlitev v Avstriji

Graf 6: Razlogi anketirancev (osmo- in devetošolcev) za obisk Avstrije

Graf 7: Želje anketirancev (osmo- in devetošolcev) o srednješolskem in visokošolskem izobraževanju ter zaposlitvi v Avstriji

Želje o obisku Avstrije

Primerjava anketirancev iz družin, iz katerih je vsaj en član zaposlen v Avstriji, z ostalimi anketiranci (grafa 7 in 8) ne kaže velikega odstopanja o željah obiskovanja srednješolskega in visokošolskega izobraževanja v Avstriji. Večje odstopanje smo zasledili samo pri željah o zaposlitvi v Avstriji, pri katerih smo ugotovili, da 69,6 odstotka anketirancev iz družin, iz katerih je vsaj en član zaposlen v Avstriji, želi biti zaposlenih v Avstriji. Ta podatek je visok v primerjavi z vrednostjo, ki smo jo na podlagi vzorca izračunali glede na želje ostalih anketirancev o zaposlitvi v Avstriji. 47,3 odstotka od 167 ostalih anketirancev se želi zaposliti v Avstriji. Razlika med obema podatkom je 22,3 odstotka. Na podlagi teh podatkov lahko predpostavimo, da imajo anketiranci iz družin, iz katerih je vsaj en član zaposlen v Avstriji, večjo željo za zaposlitev v Avstriji in ima na njihove želje velik vpliv dejstvo, da je eden izmed družinskih članov zaposlen v Avstriji.

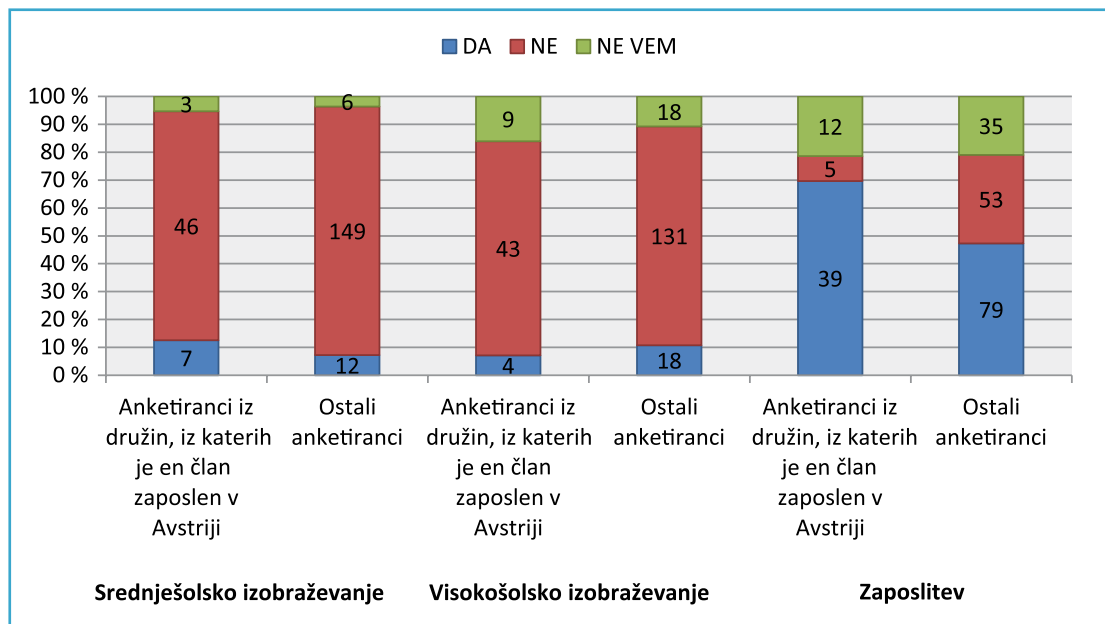
Vendar razlike nismo opazili le pri odgovoru »Da«, temveč tudi pri odgovoru »Ne«. Le 8,9 odstotka anketirancev iz družin, iz katerih je vsaj en član zaposlen v Avstriji, je odgovorilo, da se v Avstriji ne želijo zaposliti. 31,7 odstotka ostalih anketirancev je na isto vprašanje tudi odgovorilo z »Ne«. Tako pridemo do podobne razlike kot prej, ki znaša tokrat 22,8 odstotka.

Sklep

Bližina Avstrije zaradi višje gospodarske rasti in najnižje stopnje brezposelnosti v EU v občini Šentilj znižuje stopnjo brezposelnosti pod slovensko povprečje. Z raziskovalnim delom smo ugotovili, da je v Avstriji zaposlenih 14,5 odstotka delovno aktivnega prebivalstva iz družin anketirancev. Za mlade (osmo- in devetošolce) iz teh dveh občin je Avstrija tako imenovani »shopping center« in dežela za oddih, zabavo in preživljanje prostega časa. Prav tako jih večina želi svoje življenje nadaljevati v Avstriji. Zanimiva bi bila tudi primerjava ekonomskih migracij v tujino z drugimi obmejnimi območji Slovenije.

Viri in literatura

1. Červek, U., 2013, *Število zaposlenih Slovencev v Avstriji še narašča*. Dostopno na: <http://www.delo.si/druzba/delova-borza-dela/stevilo-zaposlenih-slovencev-v-avstriji-se-narasca.html> (12. 1. 2015).

Graf 8: Primerjava o željah za obiskovanje srednješolskega, visokošolskega izobraževanja in zaposlitev v Avstriji med anketiranci iz družin, iz katerih je vsaj en družinski član zaposlen v Avstriji, in ostalimi anketiranci

- Društvo Združena Evropa, 2013, *Nasvet mladim: z radovednostjo in trdim delom do uspeha v Avstriji*. Dostopno na: <http://zdruzenaevropa.si/za-uspeh-v-avstriji-mladi-potrebujejo-jasen-cilj-in-velikomero-discipline> (12. 1. 2015).
- F., M., 2014, *V Avstriji dela več kot 14.000 Slovencev*. Dostopno na: <http://www.delo.si/novice/slovenija/v-avstriji-dela-vec-kot-14-000-slovencev.html> (12. 1. 2015).
- Kocbek, D., 2013, *Število brezposelnih naraslo tudi v Avstriji*. Dostopno na: <http://www.mladina.si/148969/stevilo-brezposelnih-naraslo-tudi-v-avstriji/> (24. 1. 2015).
- Levanič, M. in Goznik, M., 2014, *Število zaposlenih slovenskih delavcev v Avstriji se povečuje*. Dostopno na: <http://www.tednik.si/stevilo-zaposlenih-slovenskih-delavcev-v-avstriji-se-povecuje> (15. 1. 2015).
- Simonič, J., 2012, *Avstrijsko gospodarstvo skozi krizo brez hujših prask*. Dostopno na: <http://www.finance.si/349729/Avstrijsko-gospodarstvo-skozi-krizo-brez-huj%C5%A1ih-prask> (25. 1. 2015).
- Sobotainfo.com, 2013, *Slovenci masovno v službo v tujino*. Dostopno na: <http://sobotainfo.com/novica/lokalno/slovenci-masovno-v-sluzbo-v-tujino/19248> (12. 1. 2015).
- STA, 2014, *Na delu v Avstriji več kot 14 tisoč Slovencev*. Dostopno na: <http://www.finance.si/8808675/Na-delu-v-Avstriji-ve%C4%8D-kot-14-tiso%C4%8D-Slovencev> (12. 1. 2015).
- Statistični urad Republike Slovenije, 2013, Podatkovni portal SI-STAT. Dostopno na: http://pxweb.stat.si/pxweb/Databse/Dem_soc/Dem_soc.asp#05 (1. 1. 2015).
- Švab, N., 2012, *Adijo, Slovenija! Avstralija išče 185.000 priseljencev, ponujajo službo in stanovanje!*. Dostopno na: http://cekin.si/clanek/kariera_in_izobrazevanje/slovenci-pakirajo-kovcke-in-bezijo-poglejte-kam-in-kako.html (26. 1. 2015).
- Švab, N., 2012, *V tujini zdaj za isto delo dobi 3000 € na mesec!*. Dostopno na: http://cekin.si/clanek/tema_tedna/evropa-112-754-brezposelnim-slovincem-ponuja-1-238-417-delovnih-mest.html (26. 1. 2015).
- Zorc, M., 2013, *Gospodarska kriza v Sloveniji in ukrepi za izhod iz nje*. Dostopno na: <http://www.fm-kp.si/zalozba/ISBN/978-961-266-141-0/prispevki/013.pdf> (15. 1. 2015).
- Zupančič, J., 2003, *Čezmejne dnevne delovne migracije v slovenskem obmejnem prostoru*. Dostopno na: <http://www.sistory.si/SISTORY:ID:4921> (25. 1. 2015).
- Anketa v 8. in 9. razredih občin Pesnica in Šentilj, oktober 2014.